

Klima og Miljødepartementet

Vår dato: 31.01.2019

Vår referanse: 19/00116-1

Deres referanse:

Innspill til ny stortingsmelding om kulturminnepolitikken

- 1) St. Meld. Nr. 16 Leve med kulturminner pekte på flere utfordringer som berører NMMs ansvarsområder knyttet til maritime kulturminner og kulturminner under vann. Utfordringene er knyttet til tilgjengelighet og til påvist tap og skade på disse kulturminnene som følge av plyndring, utbyggingsprosjekter, tråling og annen ressursutnyttelse, samt naturlige nedbrytningsprosesser (for eksempel ukjente konsekvenser av klimaendringer). Det hevdes at riksantikvaren har igangsatt et arbeid med å avgrense de mest prioriterte områdene (s. 32), ved å øke kunnskapsnivået (enkle registreringer) og metodeutvikling for å sikre kulturminner under vann. Vi mener Riksantikvaren trenger ytterligere ressurser for å kunne prioritere dette arbeidet videre. Generelt er behovet for dokumentasjon, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner under vann stort.
- 2) Klima og miljø: Klimasituasjonen er en trussel mot kulturminner, som følge av endringer i vær og temperatur. Det er grunn til å tro at også kulturminner under vann vil bli påvirket av temperaturendringer, og på grunn av stigende vannstand. Kunnskapssituasjonen i dag er for dårlig til at vi som forvaltere av kulturminner under vann er i stand til å forberede oss på disse endringene. Vi vil derfor oppfordre til å styrke kulturminneforvaltningens kunnskapsgrunnlag, slik at vi blir i stand til å gjøre riktige prioriteringer og tiltak for fremtiden. Forskningsprosjekter som kartlegger klimakonsekvenser for kulturminner, bør også fokusere på kulturminner under vann og de helt spesielle utfordringene knyttet til dette miljøet.
- 3) Samlingsforvaltning: NMM har de siste 15 årene gjennomført omfattende utgravninger som igjen har generert et betydelig kulturhistorisk materiale knyttet til skipsfunn. Skipsfunn eldre enn 100 år er i kulturminneloven definert som statens eiendom. Materialet NMM tar vare på krever store arealer både til konservering og til magasinering. Dette genererer kostnader som langt overgår de budsjetter som dekker det som gjelder utgravning og etterarbeid knyttet til arkeologiske prosjekter (dispensasjonsundersøkelser). NMM vil i 2019 skaffe seg oversikt over totalkostnadene dette belaster stiftelsen med.
- 4) Digital infrastruktur: En annen side som også omhandler ivaretagelse av kunnskap om arkeologiske kulturminner for ettertiden er knyttet til den digitale infrastrukturen. NMM har i 2018 igangsatt et infrastrukturprosjekt, med støtte fra Kulturrådet, som skal oppgradere måten vi samler, lagrer og tilgjengeliggjør digitale data. Prosjektet gjør vi sammen med de to andre sjøfartsmuseene som

Vår dato:
31.01.2019

Vår referanse:
19/00116-1

forvalter kulturminner under vann, og målet er å få til felles standarder av høy kvalitet. Formatene vi jobber med varierer fra enkle (digitale foto) til svært komplekse (sonardata, 3D-formater osv.) og det er utfordrende å håndtere og sikre slike data for fremtiden. Satsingen på den felles håndteringen av digitale data må opprettholdes og styrkes ytterligere. Herunder må man også skaffe oversikt over arkiver og materiale som i dag ikke er digitalisert, men som er data som burde sikres for fremtiden, samt gjøres tilgjengelig for både forskning og formidling. Vi viser her til Kulturrådets museumsundersøkelse for 2018 (utgitt januar 2019).

- 5) Immateriell kulturarv: De seinere årene har det vært en satsing på immateriell kulturarv og det som kalles handlingsbåren kunnskap. Dette er i henhold til UNESCOs Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage (2003). NMM vil oppmuntre til satsing på dette feltet, og fremhever museenes rolle som arena for ivaretagelse og formidling av denne typen kunnskap. NMM har for eksempel hatt stor suksess med formidlingsprosjekter med bygging av historiske rekonstruksjoner av arkeologiske skipsfunn, og seiling av disse på fjorden. Dette er opplevelser engasjerer publikum og som bringer forståelse for verdien av å ta vare på kulturarven.
- 6) Det oppfordres til å revidere kml §14, skipsfunn med fokus på 100-årsregelen. En lignende revisjon er nå gjennomført for det som gjelder samiske kulturminner. NMM ser utfordringer med den faste 100-årsregelen som fører til at antallet skipsfunn med vern blir utilsiktet høyt.
- 7) Regionreformen: Norsk Maritimt Museum har tidligere levert høringsuttalelse knyttet til konsekvenser av regionreformen, og spesielt forslag til ny «Forskrift om myndighet mv etter kulturminneloven» og overføring av andre oppgaver i forbindelse med regionreformen. Her vil vi bare vise til denne og understreke vår hovedbekymring knyttet til faren for at reformen fører til en svekking av et allerede lite og svært spesialisert fagfelt, nemlig marinarkeologien og forskning på og formidling av maritime kulturminner og kystkultur. Vi vil også oppfordre til en styrking av arbeidet med å sikre nasjonale standarder for arbeidet knyttet til forvaltningen av kulturminner. Dette er svært viktig nå som oppgaver skal delegeres til regionale nivåer.

Med vennlig hilsen

Tove Wefald Pedersen
Avdelingsdirektør
Norsk Maritimt Museum

Tori Falck
Tori.Falck@marmuseum.no
Seksjonsleder, arkeologi

Dokumentet er godkjent elektronisk